

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/162/160/96

POSTRZEGANIE WZROSTU GOSPODARCZEGO ORAZ POLITYKI GOSPODARCZEJ RZĄDU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, PAŹDZIERNIK '96

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Zbliżająca się kampania wyborcza sprawia, że w mediach coraz częściej pojawiają się opinie różnych ugrupowań politycznych podejmujących próbę bilansu rozmaitych aspektów polityki prowadzonej przez kolejne rządy koalicji SLD-PSL. W ostatnich miesiącach z jednej strony dezawuowano politykę obecnego rządu, z drugiej zaś koalicjanci w swoich wypowiedziach bronili jej wskazując na dokonania ostatnich lat. Jako niewątpliwe sukcesy ostatnich rządów wymieniano m.in. utrzymywanie się wzrostu gospodarczego, przyjęcie Polski do Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), stabilizację sytuacji w kraju oraz zmniejszenie się liczby strajków i protestów społecznych. W ostatnim sondażu¹ zapytaliśmy respondentów, jak postrzegają te pozytywne zjawiska oraz jakie - ich zdaniem - są najważniejsze źródła tych sukcesów.

SPOLECZNA OCENA PRZYCZYŃ POPRAWY SYTUACJI GOSPODARCZEJ

Wzrost gospodarczy, stabilizacja i zmniejszanie się inflacji często wymieniane są jako najbardziej widoczne osiągnięcia ostatnich lat. Jednak odnotowanej w statystykach poprawie wskaźników makroekonomicznych nie towarzyszy znacząca poprawa nastrojów społecznych,

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (77) przeprowadzono w dniach 11-15 października ‘96 na 1158-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

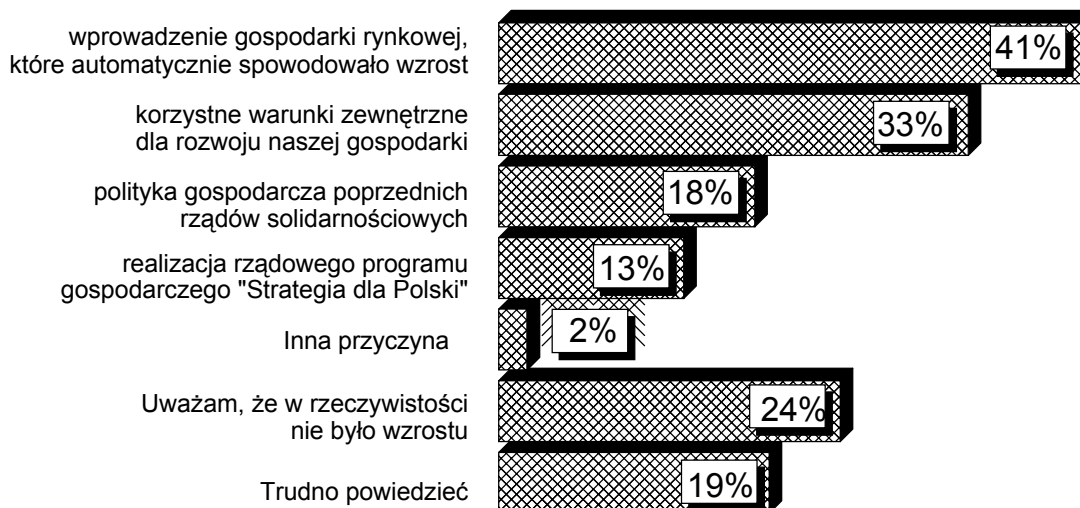
co mogłoby świadczyć o tym, że polepszenia stanu gospodarki nie zauważa większa część społeczeństwa. Jak wynika z naszych badań, znaczna jego część, zapewne nie dostrzegając żadnych korzystnych zmian sytuacji w swoim otoczeniu, w ogóle neguje fakt wzrostu gospodarczego w naszym kraju. Kiedy miesiąc temu pytaliśmy badanych, czy zgadzają się z opinią, że od pewnego czasu poprawia się kondycja polskiej gospodarki, o czym ostatnio dużo się mówi i pisze, okazało się, że prawie połowa (49%) nie dostrzega tego rodzaju zmian. Można powiedzieć, że dla tej grupy badanych wzrost gospodarczy, o którym informują media, jeśli nie pozostaje w sprzeczności, to nie całkiem zgadza się z ich doświadczeniem czy wiedzą potoczną. Natomiast o tym, że w istocie mamy do czynienia z korzystnymi zmianami w gospodarce przekonanych było wyraźnie mniej osób - niespełna dwie piąte (39%)².

Oczywiście powyższe opinie są wyłącznie ocenami subiektywnymi, które nie muszą być zgodne ze stanem faktycznym. Trudno rozstrzygnąć, w jakim stopniu wynikają one z przyczyn obiektywnych i rzeczywistego braku oznak poprawy sytuacji gospodarczej w otoczeniu badanych, jak dalece zaś są skutkiem ich niewiedzy bądź braku orientacji w kwestiach ekonomicznych. Można przypuszczać, że część opinii negujących wzrost gospodarczy może wynikać z często pojawiającego się w okresach gwałtownych przemian poczucia deprivacji, czyli rozbieżności między oczekiwaną a obserwowaną jakością życia, lub też z przyczyn politycznych, np. niechęci do obecnego układu rządzącego.

Próbując dowiedzieć się, w jaki sposób społeczeństwo postrzega przyczyny wzrostu gospodarczego, w pytaniu zawarliśmy informację na ten temat oraz wskazaliśmy najważniejsze jego przejawy. Jednak i w tym przypadku potwierdziła się teza, iż dobre wskaźniki makroekonomiczne nie przekładają się na codzienne doświadczenia Polaków. Aż jedna czwarta badanych (24%) w ogóle zakwestionowała fakt zachodzenia korzystnych zmian gospodarczych. Jest to odsetek znaczny, biorąc pod uwagę to, iż respondenci na ogół mają skłonność do niepodawania w wątpliwość czegoś, co jest prezentowane jako fakt obiektywny.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (76), 12-17 września ‘96, reprezentatywna próba losowa dorosłych mieszkańców Polski (N=1150).

RYS. 1. W OSTATNICH LATACH NASTĄPIŁ W POLSCE WZROST GOSPODARCZY, M.IN. WZROSŁA PRODUKCJA, WZRÓSŁ DOCHÓD NARODOWY, SPADŁO BEZROBOCIE. JAKIE, PANA(I) ZDANIEM, BYŁY NAJWAŻNIEJSZE PRZYCZYNY TEGO WZROSTU? CZY:

Badani mogli wskazać dwie odpowiedzi, dlatego procenty nie sumują się do 100.

Obecny wzrost gospodarczy postrzegany jest przez społeczeństwo przede wszystkim jako naturalna konsekwencja zmian zainicjowanych na początku okresu transformacji ustrojowej, czyli wprowadzenia zasad gospodarki rynkowej, co po pewnym czasie automatycznie musiało przynieść zmiany na korzyść. Drugą główną przyczyną wzrostu gospodarczego jest sprzyjająca rozwojowi koniunktura, czyli korzystne warunki zewnętrzne (33% wskazań). Niespełna co piąty ankietowany uważa, że przyczyniła się do tego polityka reform, jaką prowadziły rządy solidarnościowe, a tylko mniej niż co ósmy skłonny jest wiązać fakt wzrostu gospodarczego z polityką koalicji rządzącej oraz jej programem „Strategia dla Polski”. Można zatem stwierdzić, że dla opinii społecznej zasługi koalicji SLD-PSL w dziele przebudowy gospodarki nie są tak znaczące, jak to często jest przedstawiane.

Przekonanie, że zmiana ustrojowa i wprowadzenie gospodarki rynkowej miały decydujące znaczenie dla osiągnięcia obecnego wzrostu gospodarczego, dominuje we wszystkich grupach społeczno-demograficznych. Ocena roli, jaką w tym względzie przypisuje

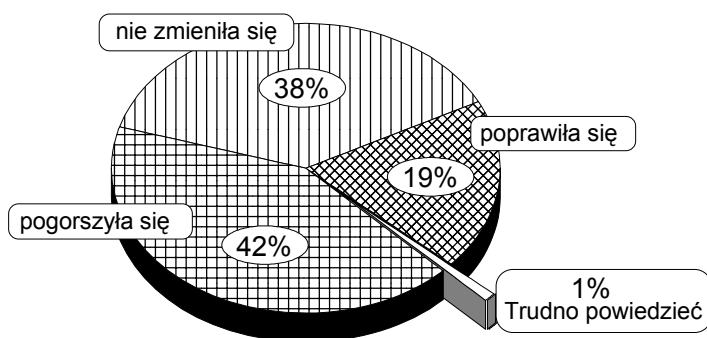
się polityce rządów solidarnościowych i obecnie rządzącej koalicji, w znacznym stopniu wiąże się z sympatiami i poglądami politycznymi badanych oraz ich stosunkiem do obecnego rządu. Częściej zasługi w tej dziedzinie skłonni są przypisywać koalicji SLD-PSL zwolennicy rządu (20%), niż ci, którzy deklarują się jako jego przeciwnicy (3%). Dla tych ostatnich większe znaczenie dla utrzymywania się korzystnych trendów w gospodarce miały reformy poprzednich, solidarnościowych rządów (34%). Jednak za najistotniejszą przyczynę wzrostu gospodarczego zarówno jedni, jak i drudzy najczęściej uważają samo odejście od gospodarki socjalistycznej i wprowadzenie gospodarki wolnorynkowej.

W podobny sposób poglądy badanych różnicują ich sympatie polityczne. Choć osoby deklarujące przekonania lewicowe częściej skłonne są utożsamiać wzrost gospodarczy z efektami polityki realizowanej przez obecną koalicję rządzącą, to jednak opinię taką wyraża zaledwie co czwarty spośród nich. Zwolennicy prawicy częściej niż deklarujący lewicową czy centrową orientację twierdzą, że do wzrostu gospodarczego przyczyniły się reformy rządów solidarnościowych (37%). Ze stosunkowo najsilniejszymi zróżnicowaniami poglądów na ten temat mamy do czynienia w przypadku sympatyków Akcji Wyborczej „Solidarność” i SLD. Pierwsi w większym stopniu identyfikują się z osiągnięciami polityki gospodarczej rządów solidarnościowych (38% wskazań). Z kolei zwolenników SLD wyróżnia na tle elektoratów pozostałych ugrupowań stosunkowo najczęściej podzielane przekonanie, że wzrost gospodarczy jest efektem realizacji rządowego programu (38%).

CZY WZROST GOSPODARCZY ZNAJDUJE ODBICIE W SYTUACJI MATERIALNEJ OBYWATELI?

Zdecydowana większość ankietowanych nie odczuła w ciągu ostatnich trzech lat żadnej poprawy warunków materialnych. Ponad dwie piąte (42%) oceniło ten okres jako niekorzystny i stwierdziło, że w tym czasie ich sytuacja materialna uległa pogorszeniu. Niewiele mniejszy odsetek (38%) uważa, że ich położenie ekonomiczne nie zmieniło się ani na lepsze, ani na gorsze. Tylko niespełna co piąty ankietowany przyznaje, że jego sytuacja materialna jest obecnie lepsza niż przed trzema laty. W sumie można zatem uznać, że korzyści ze wzrostu gospodarczego odczuła na własnej skórze niewielka część społeczeństwa.

RYS. 2. CZY W OSTATNICH TRZECH LATACH SYTUACJA MATERIALNA PANA(I) I PANA(I) RODZINY:

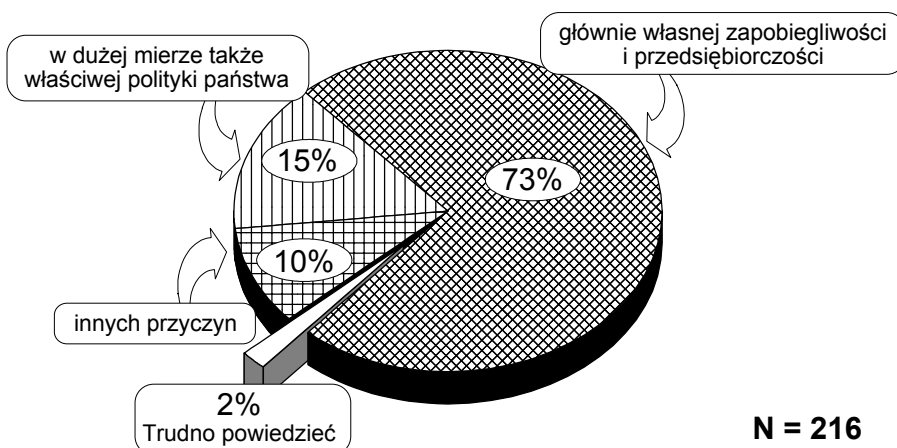

Do osób, które deklarują, że w ciągu ostatnich trzech lat poprawiły się ich warunki materialne, częściej zaliczają się mieszkańcy średnich i dużych miast, wyraźnie rzadziej zaś - badani mieszkający na wsi i w małych miastach. Spośród grup społeczno-zawodowych w stosunkowo największym stopniu poprawę dostrzegają przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, pracownicy umysłowi niższego szczebla oraz prywatni przedsiębiorcy. Natomiast o pogorszeniu się własnych warunków materialnych w okresie rządów obecnej koalicji najczęściej mówią bezrobotni, robotnicy niewykwalifikowani oraz rolnicy.

Znamienne, że większość spośród tych, których można by uznać za beneficjentów przemian gospodarczych, nie wiąże faktu poprawy własnych warunków materialnych z efektami korzystnej polityki gospodarczej państwa, ale przypisuje ją wyłącznie własnej zaradności i zapobiegliwości.

Odpowiedzi osób deklarujących, że w ostatnich trzech latach poprawiła się ich sytuacja materialna

RYS. 3. CZY UWAŻA PAN(I), ŻE POPRAWA TA JEST SKUTKIEM:

N = 216

Co ciekawe, przekonanie, że poprawa własnej sytuacji materialnej badanych jest w dużej mierze skutkiem polityki państwa, częściej wyrażają ci, którzy zaliczają się do grup najsłabszych ekonomicznie - emeryci i renciści, a także respondenci z wykształceniem podstawowym. Najrzadziej zaś opinię tę podzielają osoby przyzwyczajone do samodzielności ekonomicznej i pracujące na własny rachunek: prywatni przedsiębiorcy i rolnicy. Mniej znaczącym czynnikiem są, jak się wydaje, poglądy polityczne, choć należy podkreślić, że częściej skłonne są dostrzegać korzystny wpływ polityki gospodarczej na własną sytuację ekonomiczną osoby deklarujące orientację lewicową (24%) niż sympatie prawicowe czy centrowe (po 12%).

Warto też zauważyć, że zwolennicy poszczególnych ugrupowań politycznych różnią się w ocenie zmian, jakie zaszły w ich własnej sytuacji materialnej w ciągu trzyletnich rządów koalicji SLD-PSL.

Tabela 1

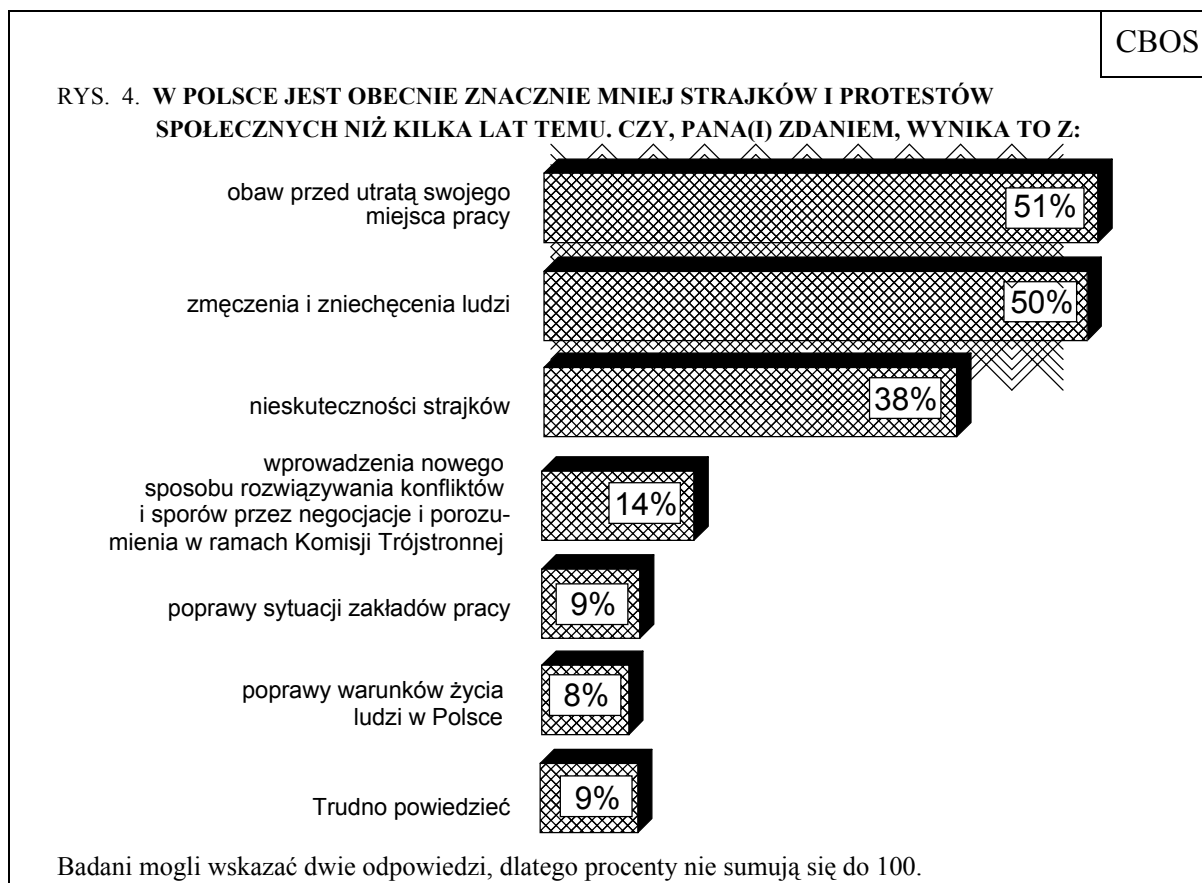
w procentach

Czy w ostatnich trzech latach sytuacja materialna Pana(i) i Pana(i) rodziny:	Potencjalne elektoraty					
	UW	SLD	PSL	UP	AW „S”	ROP
- poprawiła się	45	27	22	20	20	16
- nie zmieniła się	31	43	41	47	34	37
- pogorszyła się	24	31	37	33	46	47

Poprawę własnej sytuacji ekonomicznej najczęściej dostrzegają sympatycy Unii Wolności. W mniejszym stopniu fakt ten konstatują potencjalne elektoraty ugrupowań rządzącej koalicji - SLD i PSL. Natomiast o pogorszeniu się własnych warunków bytowych najczęściej mówią zwolennicy ROP oraz Akcji Wyborczej „Solidarność”.

OCENA ZMIAN W SYTUACJI SPOŁECZNEJ

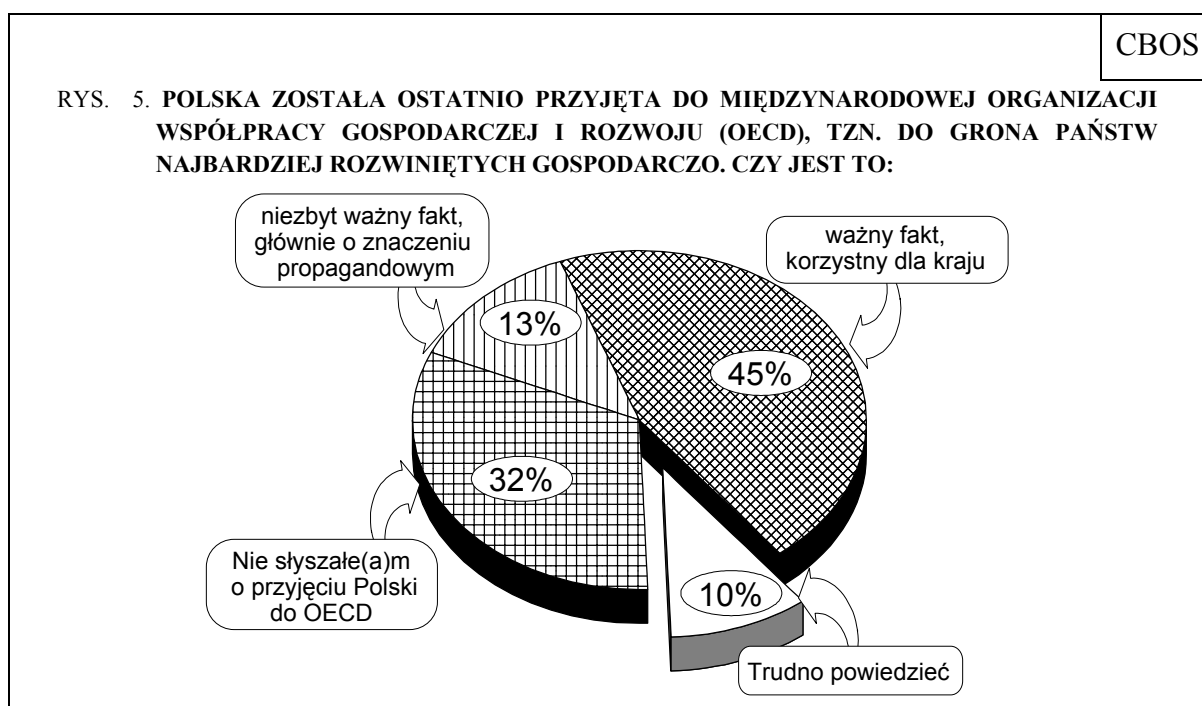
Reforma gospodarcza oraz znaczne ograniczenie obecności państwa w gospodarce sprawiły, że obecnie mniej jest protestów społecznych niż kilka lat temu. Spory zbiorowe prowadzące jeszcze niedawno do akcji strajkowych obejmujących wiele zakładów pracy zmieniły swój charakter. Obecnie rozstrzygane są raczej na drodze negocjacji i porozumień, np. w ramach Komisji Trójstronnej zrzeszającej przedstawicieli związków zawodowych, pracodawców i rządu, niż przez bezpośrednie akcje strajkowe. Zapytaliśmy respondentów, jakie są - ich zdaniem - przyczyny tych zmian.

Ankietowani uznają, że główne przyczyny nie wynikają jednak z dobrych rozwiązań instytucjonalnych, ale przede wszystkim ze zmiany sytuacji na rynku pracy - upadku wielu zakładów i bezrobocia. Ponad połowa respondentów przychyliła się do stwierdzenia, że to właśnie obawa przed utratą swojego miejsca pracy sprawiła, że w kraju jest obecnie znacznie mniej strajków niż kilka lat temu. Równie często badani uważają, że przyczyniło się do tego ogólne zmęczenie i zniechęcenie ludzi. Duża część ankietowanych sądzi również, że wynika to z utraty przekonania co do skuteczności strajku jako metody walki o prawa pracownicze. Jedynie co siódmy uważa, że do uspokojenia sytuacji społecznej przyczyniło się utworzenie Komisji Trójstronnej i nowy sposób rozwiązywania konfliktów i sporów - na drodze negocjacji i porozumienia. Znikomy odsetek badanych skłonny jest tłumaczyć zmniejszenie się liczby strajków i protestów pozytywnymi zjawiskami, jak poprawiająca się kondycja zakładów pracy czy spadek niezadowolenia społecznego wynikający z poprawy warunków życia ludzi.

OCENA PRZYCZYŃ PRZYJĘCIA POLSKI DO OECD

W połowie lipca zostało podpisane porozumienie o przyjęciu Polski do Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD). Mimo pewnego nagłośnienia tego faktu w mediach niewielka część ankietowanych w końcu sierpnia³ słyszała o tej organizacji, jeszcze mniej zaś o przyjęciu do niej naszego kraju. W połowie października jedna trzecia ogółu badanych przyznała, że nie słyszała wcześniej o tym wydarzeniu. W sumie znaczenie przyjęcia Polski do OECD jest w stanie oceniać ponad połowa respondentów.

Generalnie jednak przyjęcie Polski do OECD jest oceniane pozytywnie - jako ważne i korzystne z punktu widzenia przyszłości kraju. Tylko co ósmy respondent podziela opinię, że jest to niezbyt ważny fakt, głównie o znaczeniu propagandowym.

Przyłączenie Polski do OECD za ważne i korzystne dla kraju uważają przede wszystkim zwolennicy Unii Wolności. Taką opinię wyraża ponad trzy czwarte jej sympatyków. Pozytywne oceny tego wydarzenia przeważają też w elektoratach pozostałych najbardziej liczących się obecnie ugrupowań. W stosunkowo najmniejszym stopniu wagę tego faktu doceniają zwolennicy PSL i AW „S”.

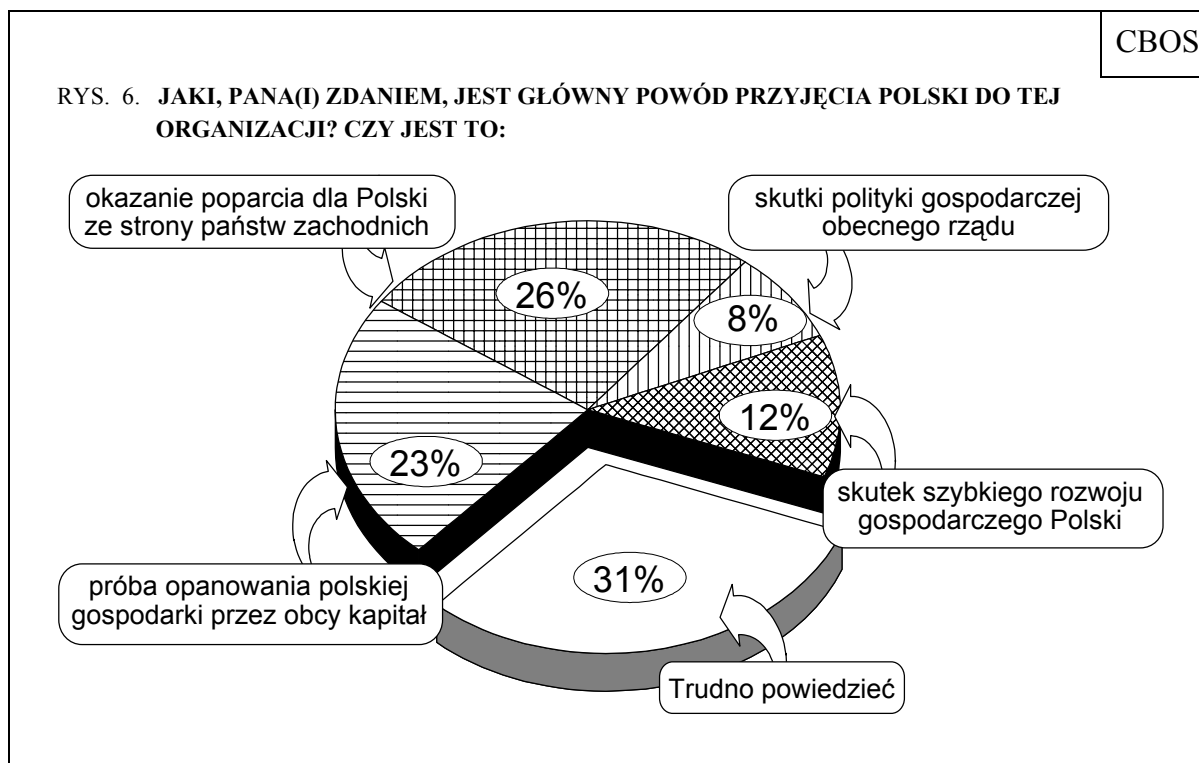
³ Por. komunikat CBOS „Polacy o OECD i członkostwie Polski w tej organizacji”, wrzesień ‘96.

Tabela 2

w procentach

Polska została ostatnio przyjęta do międzynarodowej Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), tzn. do grona państw najbardziej rozwiniętych gospodarczo. Czy jest to:	Potencjalne elektoraty					
	UW	SLD	ROP	UP	PSL	AW „S”
- ważny fakt, korzystny dla kraju	77	57	57	57	47	47
- niezbyt ważny fakt, głównie o znaczeniu propagandowym	17	15	15	18	16	18
Nie słyszała(e)m o przyjęciu Polski do OECD	3	21	22	19	33	25
Trudno powiedzieć	4	7	6	5	4	10

Ponad jedna czwarta ogółu badanych jako najważniejszy powód przyjęcia Polski do OECD wskazuje przede wszystkim poparcie ze strony państw zachodnich dla naszego kraju. Niewiele mniejszy odsetek podejrzliwie ocenia intencje przyjmujących nas do tej organizacji uważając, że jest to próba zdominowania polskiej gospodarki przez obcy kapitał.

Co ósmy respondent twierdzi, że przyjęcie Polski do OECD jest uzasadnione merytorycznie - wynika z szybkiego rozwoju gospodarczego naszego kraju. Tylko co dwunasty badany wiąże przyjęcie Polski do OECD z polityką gospodarczą obecnego rządu.

Podsumowując można stwierdzić, że większość polskich sukcesów gospodarczych tylko w niewielkim stopniu jest postrzegana jako skutek polityki, jaką w ciągu ostatnich trzech lat prowadziły kolejne rządy koalicji SLD-PSL. W opinii przeważającej części Polaków wzrost gospodarczy, o ile w ogóle jest zauważany, ma swoje źródła przede wszystkim w funkcjonowaniu zasad gospodarki rynkowej, wiele zawdzięcza także korzystnej koniunkturze zewnętrznej. Badani nieco częściej wskazywali, że do wzrostu gospodarczego, jaki w ostatnich latach nastąpił w Polsce, przyczyniła się polityka rządów solidarnościowych niż program gospodarczy obecnej koalicji.

Poprawę własnej sytuacji materialnej, o ile w ogóle ankietowani ją postrzegają, przypisują swojej zapobiegliwości i przedsiębiorczości, niewielu wymienia politykę rządu. Zmniejszenie liczby strajków jest wiązane raczej z obawami przed utratą miejsca pracy oraz zniechęceniem i zmęczeniem ludzi niż z funkcjonowaniem Komisji Trójstronnej.

Przyjęcie naszego kraju do OECD, choć generalnie odbierane jako fakt ważny i korzystny, w dużo większym stopniu jest według badanych okazaniem ze strony państw zachodnich poparcia dla Polski i skutkiem jej szybkiego rozwoju gospodarczego niż bezpośrednio wiąże się z polityką obecnego rządu.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. W ostatnich latach nastąpił w Polsce wzrost gospodarczy, tzn. m.in. wzrosła produkcja, wzrósł dochód narodowy, spadło bezrobocie. Jakie, Pana(i) zdaniem, były najważniejsze przyczyny tego wzrostu? Czy: 1 - realizacja rządowego programu gospodarczego "Strategia dla Polski"; 2 - wprowadzenie gospodarki rynkowej, które automatycznie spowodowało wzrost; 3 - korzystne warunki zewnętrzne dla rozwoju naszej gospodarki; 4 - polityka gospodarcza poprzednich rządów solidarnościowych; 5 - Inna przyczyna; 6 - Uważam, że w rzeczywistości nie było wzrostu

(%)

	1	2	3	4	5	6	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	13	41	33	18	2	24	19	1157
Płeć								
Mężczyźni	16	45	36	17	3	25	13	548
Kobiety	11	38	30	18	2	24	23	609
Wiek								
do 24 lat	11	47	45	22	2	17	15	160
25-34	19	45	32	18	3	21	17	204
35-44	13	50	35	25	2	21	12	236
45-54	13	41	35	13	2	28	16	227
55-64	14	37	31	17	2	28	20	137
65 lat i więcej	9	26	19	12	2	31	34	192
Miejsce zamieszkania								
Wieś	13	34	28	14	2	28	24	426
Miasto do 20 tys.	12	39	29	13	2	29	18	121
od 21 do 100 tys.	14	43	36	21	3	23	14	254
101-500 tys.	14	48	42	19	2	20	16	207
501 tys. i więcej mieszk.	13	51	33	27	2	19	15	146
Region								
Północny	9	44	37	17	5	25	14	144
Zachodni	11	55	40	16	1	25	13	125
Środkowozachodni	13	31	36	17	3	26	18	165
Środkowy	17	44	31	21	1	21	18	221
Wschodni	17	36	24	15	6	32	18	126
Południowo-wschodni	11	44	32	15	1	23	25	180
Południowo-zachodni	13	38	32	21	2	23	22	196
Wykształcenie								
Podstawowe	10	25	23	12	2	30	30	380
Zasadnicze zawodowe	17	42	37	11	2	26	18	328
Średnie	14	52	36	24	2	21	11	362
Wyższe	11	66	46	39	2	11	5	87
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	12	62	39	40	0	17	6	66
Prac.umysł.niż.szczebła	12	61	46	30	1	14	8	116
Pracownicy fiz.- umysł.	21	45	41	11	3	24	12	77
Robotnicy wykwalifikowani	11	47	36	15	5	22	17	134
Robotnicy niewykwalifik.	23	44	37	8	2	30	10	51
Rolnicy	18	32	20	13	2	29	24	89
Prywatni przedsiębiorcy	10	49	27	23	8	24	9	46
Bierni zawodowo								
Renciści	15	25	25	8	1	30	29	150
Emeryci	11	34	27	15	4	28	26	223
Uczniowie i studenci	11	46	49	29	0	17	11	48
Bezrobotni	9	35	32	20	0	26	23	80
Gospodynie domowe i inni	8	43	33	22	0	24	19	77
Pracujący poza rolnictwem								
Sfera budżetowa	10	62	43	29	2	20	5	132
Sektor państwowy	18	50	40	15	4	17	15	136
Sektor prywatny	13	49	34	18	5	25	13	219
Spółdzielczość	14	43	54	18	9	21	5	26
Dochody na jedną osobę								
Poniżej 150 zł	10	29	29	12	0	34	22	200
151 - 225	11	37	32	15	6	28	21	159
226 - 325	12	34	31	18	1	24	22	263
326 - 425	18	47	31	19	3	27	14	202
Powyżej 426 zł	15	57	39	24	2	16	12	287
Ocena własnych war. mater.								
Złe	10	30	27	17	2	32	22	398
Średnie	13	42	34	17	3	23	20	539
Dobre	20	61	43	22	1	14	10	219
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	10	37	30	16	4	21	29	81
Raz w tygodniu	12	40	31	18	2	24	22	656
Kilka razy w roku	15	46	39	21	3	24	12	288
W ogóle nie uczestniczy	16	43	29	13	3	30	13	130
Poglądy polityczne								
Lewica	24	52	44	11	3	17	12	246
Centrum	12	44	35	13	3	30	14	336
Prawica	10	45	32	37	1	23	11	315
Trudno powiedzieć	8	23	21	8	3	25	42	259

Tabela 2. Czy w ostatnich trzech latach sytuacja materialna Pana(i) i Pana(i) rodziny:
(%)

	poprawiła się	nie zmieniła się	pogorszyła się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	19	38	42	1	1158
Płeć					
Mężczyźni	20	39	40	1	548
Kobiety	17	36	45	1	610
Wiek					
do 24 lat	28	31	38	3	160
25-34	26	46	27	1	204
35-44	16	37	47	0	237
45-54	14	29	57	1	227
55-64	12	46	42	1	137
65 lat i więcej	17	41	41	0	192
Miejsce zamieszkania					
Wieś	15	36	48	1	426
Miasto do 20 tys.	13	39	47	0	121
od 21 do 100 tys.	20	38	39	3	255
101-500 tys.	23	39	38	0	207
501 tys.i więcej mieszk.	24	39	36	0	146
Region					
Północny	16	43	40	0	145
Zachodni	16	39	45	0	125
Środkowozachodni	19	38	41	2	165
Środkowy	24	39	36	1	221
Wschodni	9	35	54	1	126
Południowo-wschodni	24	28	47	1	180
Południowo-zachodni	16	43	40	1	196
Wykształcenie					
Podstawowe	11	36	52	1	380
Zasadnicze zawodowe	16	41	42	2	328
Średnie	25	38	36	1	362
Wyższe	33	37	30	0	87
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	31	38	31	1	67
Prac.umysł.niż.szczebla	28	36	35	0	116
Pracownicy fiz.- umysł.	14	52	34	0	77
Robotnicy wykwalifikowani	17	41	40	2	134
Robotnicy niewykwalifik.	19	31	51	0	51
Rolnicy	17	24	58	0	89
Prywatni przedsiębiorcy	32	32	36	0	46
Bierni zawodowo					
Renciści	14	36	48	2	150
Emeryci	14	42	43	1	223
Uczniowie i studenci	37	36	24	3	48
Bezrobotni	7	38	53	2	80
Gospodynie domowe i inni	17	36	46	2	77
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	26	35	39	0	132
Sektor państwowy	12	47	40	0	137
Sektor prywatny	27	33	38	2	219
Spółdzielczość	24	56	20	0	26
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 150 zł	8	23	66	2	200
151 - 225	12	31	55	2	159
226 - 325	17	40	44	0	264
326 - 425	18	42	38	1	202
Powyżej 426 zł	33	43	23	0	287
Ocena własnych war. mater.					
Złe	7	21	70	1	398
Średnie	14	51	34	1	539
Dobre	51	37	12	0	219
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	17	37	46	0	81
Raz w tygodniu	21	38	40	1	656
Kilka razy w roku	16	39	45	0	288
W ogóle nie uczestniczy	14	39	46	2	131
Poglądy polityczne					
Lewica	18	44	37	1	246
Centrum	22	32	44	1	336
Prawica	22	36	41	1	315
Trudno powiedzieć	11	41	47	2	259

Tabela 3. Czy uważa Pan(i), że poprawa ta jest skutkiem: 1 - głównie własnej zapobiegliwości i przedsiębiorczości; 2 - w dużej mierze także właściwej polityki państwa; 3 - innych przyczyn

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	73	15	10	1	216
Płeć					
Mężczyźni	77	13	9	1	109
Kobiety	69	16	12	2	107
Wiek					
do 24 lat	72	7	22	0	45
25-34	98	0	2	0	54
35-44	83	6	7	3	37
45-54	73	17	10	0	31
55-64	73	27	0	0	16
65 lat i więcej	23	53	17	6	33
Miejsce zamieszkania					
Wieś	78	12	6	3	65
Miasto do 20 tys.	65	16	18	0	16
od 21 do 100 tys.	80	8	11	1	52
101-500 tys.	67	19	13	1	47
501 tys. i więcej mieszk.	66	24	10	0	36
Region					
Północny	84	14	2	0	24
Zachodni	70	9	21	0	20
Środkowo-zachodni	71	14	9	5	31
Środkowy	74	18	8	0	54
Wschodni	78	6	16	0	12
Południowo-wschodni	67	20	10	3	43
Południowo-zachodni	75	11	13	1	32
Wykształcenie					
Podstawowe	55	33	9	3	44
Zasadnicze zawodowe	80	10	11	0	51
Średnie	76	11	11	2	92
Wyższe	81	9	10	0	29
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	91	0	9	0	21
Prac. umysł. niż. szczebla	82	0	14	4	33
Pracownicy fiz.- umysł.	88	12	0	0	11
Robotnicy wykwalifikowani	76	11	13	0	23
Robotnicy niewykwalifik.	75	0	25	0	10
Rolnicy	98	2	0	0	16
Prywatni przedsiębiorcy	96	4	0	0	15
Bierni zawodowo					
Renciści	41	46	12	2	22
Emeryci	39	47	8	5	31
Uczniowie i studenci	66	7	27	0	18
Bezrobotni	100	0	0	0	5
Gospodynie domowe i inni	81	14	5	0	13
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	89	0	11	0	34
Sektor państwowy	73	4	24	0	16
Sektor prywatny	91	3	6	0	60
Spółdzielczość	38	30	12	20	6
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 150 zł	89	11	0	0	17
151 - 225	94	0	6	0	18
226 - 325	63	21	12	5	44
326 - 425	74	20	5	1	37
Powyżej 426 zł	73	14	12	1	95
Ocena własnych war. mater.					
Złe	82	9	10	0	29
Średnie	65	22	10	3	75
Dobre	77	12	11	1	111
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	36	30	28	5	14
Raz w tygodniu	76	13	8	2	136
Kilka razy w roku	76	11	12	0	47
W ogóle nie uczestniczy	70	25	5	0	18
Poglądy polityczne					
Lewica	73	24	4	0	44
Centrum	82	12	5	1	74
Prawica	69	12	17	1	69
Trudno powiedzieć	60	16	17	6	29

Tabela 4. Polska została ostatnio przyjęta do międzynarodowej Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), tzn. do grona państw najbardziej rozwiniętych gospodarczo. Czy jest to: 1 - ważny fakt, korzystny dla kraju; 2 - niezbyt ważny fakt, głównie o znaczeniu propagandowym; 3 - Nie słyssał(a)em o przyjęciu Polski do OECD

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	45	13	32	10	1157
Płeć					
Mężczyźni	52	15	25	7	548
Kobiety	38	11	38	12	608
Wiek					
do 24 lat	43	10	38	9	160
25-34	55	11	25	9	204
35-44	46	16	32	7	237
45-54	48	18	25	9	227
55-64	43	11	39	8	137
65 lat i więcej	32	11	39	18	191
Miejsce zamieszkania					
Wieś	32	10	45	13	425
Miasto do 20 tys.	50	16	27	7	121
od 21 do 100 tys.	50	16	28	7	255
101-500 tys.	54	14	25	8	207
501 tys. i więcej mieszk.	55	14	19	11	146
Region					
Północny	53	15	22	10	145
Zachodni	44	13	31	13	125
Środkowozachodni	46	10	35	9	164
Środkowy	49	15	29	8	221
Wschodni	40	15	37	8	126
Południowo-wschodni	38	9	41	12	180
Południowo-zachodni	43	15	30	12	196
Wykształcenie					
Podstawowe	29	9	48	14	379
Zasadnicze zawodowe	46	11	34	9	328
Średnie	56	17	20	8	362
Wyższe	62	26	8	3	87
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	56	29	9	6	67
Prac. umysł. niż. szczebla	62	15	15	7	116
Pracownicy fiz. - umysł.	61	9	27	2	77
Robotnicy wykwalifikowani	46	19	24	11	134
Robotnicy niewykwalifik.	36	7	52	6	51
Rolnicy	32	8	49	11	89
Prywatni przedsiębiorcy	49	24	17	10	46
Bierni zawodowo					
Renciści	36	11	43	9	150
Emeryci	40	10	34	16	221
Uczniowie i studenci	50	8	34	7	48
Bezrobotni	42	10	39	9	80
Gospodynie domowe i inni	39	15	37	10	77
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	54	22	19	5	132
Sektor państwowy	50	20	21	10	137
Sektor prywatny	53	12	28	7	219
Spółdzielczość	62	13	20	6	26
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 150 zł	31	8	48	14	200
151 - 225	43	11	33	13	159
226 - 325	41	14	36	9	264
326 - 425	51	14	25	10	201
Powyżej 426 zł	56	18	20	7	287
Ocena własnych war. mater.					
Złe	36	12	42	11	398
Średnie	46	14	30	10	538
Dobre	59	13	20	7	219
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	35	15	36	15	81
Raz w tygodniu	43	13	33	11	655
Kilka razy w roku	52	12	29	7	288
W ogóle nie uczestniczy	45	16	33	7	131
Poglądy polityczne					
Lewica	52	17	24	7	246
Centrum	48	14	30	7	336
Prawica	53	15	23	9	313
Trudno powiedzieć	24	7	53	17	259